

Tarttumattomat sairaudet -järjestöverkoston viestit puoliväliriiheen

Terveyttä edistettävä johdonmukaisesti – lyhytnäköiset toimet eivät saa vaarantaa tavoitetta terveestä ja hyvinvoivasta väestöstä

Veropolitiikalla kohti parempaa kansanterveyttä: Laaja-alainen terveysperustainen vero vähentäisi osaltaan säästöjen tarvetta

- Ravitseminen on keskeisin väestön terveyteen vaikuttava tekijä. Lihavuus lisää riskiä sairastua lukuisiin sairauksiin. Terveellisemmällä ruokavalinnoilla voidaan lisätä ihmisten terveitä elinvuosia.
- Veropolitiikka on otettava aidosti työväliseksi kansanterveyden parantamiseksi.
- Terveysperustainen verotus vahvistaisi hallitusohjelmaan kirjattujen terveyteen, toimintakykyyn ja liikkumiseen liittyvien ohjelmien tavoitteiden saavuttamista.
- Hallituksen peruman makeisten ja suklaan alv-korotuksen terveysvaikutukset oli arvioitu pieniksi. On tilausta vaikuttaville terveyttä tukeville teoille, joihin tulee rohkeasti ryhtyä.
- Terveysperustaisen verotuksen valmistelua varten tulisi pikaisesti asettaa työryhmä, kuten Kansallisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämishojelman toimeenpanosuunnitelmassa (STM 2024:34) esitetään.
- Terveysperustaisella elintarvikeverotuksella on kaksi tehtävää: ohjata kuluttajien ruokavalintoja terveellisimmiksi ja kannustaa elintarviketeollisuutta kehittämään ja tuottamaan terveellisempiä tuotteita tarjolle. Kuluttajille vero näkyisi terveellisten elintarvikkeiden edullisempänä hintana.
- Useassa Euroopan maassa (esim. Irlannissa) sovelletaan elintarvikkeiden verotusta siten, että tietyillä elintarvikkeilla on korkeampi tai alempi veroaste.
- Lue lisää terveysverosta: [SOSTEn terveysveromalli - Soste](#)

Järjestöjen toiminta turvaa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta

- Suomalainen sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoituskokonaisuus on muotoutunut järjestötoimijoiden kohderyhmien erityistarpeista lähtevänä

toimintana. Rahoitus on tukenut niin pienten kuin suurten järjestöjen oman substanssiosaamisen vahvistumista ymmärtää ja tukea omia kohderyhmiään ja tuoda heidän ääntään yhteiskunnalliseen keskusteluun.

- Järjestöjen osaamisessa ammattilaisuus yhdistyy ainutlaatuihin kohderyhmä- ja kokemusperäiseen (vapaaehtoiset, vertaiset ja tuettavat) tietoon niistä arjen haasteista ja tarpeista, mihin järjestöjen matalankynnyksen toiminnalla vastataan.
- Toiminta täydentää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ja on tuonut synergiaetuja. Tämä osaltaan vähentää korjaavien palvelujen tarvetta.
- Järjestöjen substanssiosaaminen ja palvelut tuottavat myös osallisuutta ja siten parantavat merkittävästi yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja luottamusta. Järjestöihin kohdistuvat leikkaukset taas heikentävät yhteiskunnan vakautta. Tästä syystä avustusten leikkaaminen tulisi lopettaa.
- Lahjoitusten verovähennys on muutettava koskemaan kaikkia järjestöjä. Sote-järjestöjen jättäminen sen ulkopuolelle asettaisi järjestöt huomattavan eriarvoiseen asemaan ja olisi lisäksi vaikeasti tulkittava ja rajattava.

Laaturekisterien kehittämistä jatkettava

- Terveydenhuollon kansallisten laaturekisterien tieto hoidon laadusta, tuloksista ja vaikutuksista on aivan keskeistä kaikkien kansansairauksien hoidon ja palvelujen laadun kehittämiseksi kaikkialla Suomessa.
- Palveluja tulee kehittää tietopohjaisesti ja laaturekisteritoiminta THL:ssä turvata lakisääteisenä toimintana myös tulevaisuudessa.
- Laaturekisteritoiminnan jatkuva kehittäminen ja laajentaminen uusiin tautiryhmiin on tarpeen (avh, hengityssairaudet ja syöpä)
- Hyvinvointialueilta kerättävien rekisteritietojen kattavuutta ja tietojen laatua on tärkeää edelleen parantaa. Samoin tulee kehittää laatu- ja tiedon järjestelmällistä hyödyntämistä.
- Hoitoilmoitusjärjestelmän kehittämiseen on varattava riittävät resurssit.

Alkoholipolitiikkaan on palautettava kansanterveysnäkökulma

- Suomalaisten ylipaino ja sosioekonomiset terveyserot ovat niin hälyttävällä tasolla, että yksilön elintapamuutosten tueksi tarvitaan myös yhteiskunnallisia toimia.
- Poliitiikan tulisi olla johdonmukaista: kansanterveysnäkökulma tulisi huomioida myös alkoholipolitiikassa.
- Suurin osa suomalaista on tyytyväisiä nykyisiin alkoholipoliittisiin rajoituksiin ja maailman terveysjärjestö WHO suosittaa alkoholin vähittäismyynnin monopolien säilyttämistä Pohjoismaissa.
- Joka kolmas suomalaisista on lihava ja aikuista yli neljänneksellä on rasvamaksa. Alkoholin riskirajat on määritelty terveiden työikäisten näkökulmasta. Henkilölle, jolla on merkittävästi vyötärölihavuutta jo yksi alkoholiannos aiheuttaa yhtä paljon haittaa kuin neljä annosta hoikalle henkilölle.

- Alkoholin haitat liitetään usein riskikäyttäjiin, mutta alkoholi on terveysriski jo kohtuukäyttäjillä. Esimerkiksi jo yksi päivittäinen alkoholiannos lisää naisten rintasyöpäriskiä 10 prosentilla eikä alkoholin laadulla ole väliä. Alkoholi lisää kansansairauksien riskiä myös ylimääräisen energiansaannin eli ylipainon kautta.
- Kehysriiheen on kaivattu kasvutoimia. Kansanterveyden päättäväinen ja johdonmukainen edistäminen voisi olla sellainen, sillä se vähentäisi terveyseroja, hillitsisi sote-kustannuksia ja olisi myös tuottavuuden näkökulmasta perusteltua.

Tarttumattomat sairaudet -järjestöverkoston kuuluvat Suomen suurimmat potilas- ja kansanterveysjärjestöt ja Suomen suurin tieteellinen seura.

Verkoston muodostavat:

Aivoliitto

Diabetesliitto

Filha

Hengitysliitto

Suomalainen Lääkäriseura Duodecim

Suomen Sydänliitto

Syöpäjärjestöt